

Kirkeordning etter 2013

Et refleksjonsdokument fra Kirkerådet

Kirkeordning etter 2013

Til menighetsråd, kirkelige fellesråd og andre kirkelige organer og organisasjoner

Stortinget gjorde 21. mai i år viktige endringer i Grunnloven som innebærer at Norge ikke lenger har en statsreligion. Kirkeloven ble samtidig endret. Den norske kirke står nå overfor spennende organisasjonsmessige utfordringer og muligheter.

Menighetene vil senere inviteres til å delta i formelle høringer om både endringer i kirkelov og ny kirkeordning. Kirkerådet ønsker allerede nå at flest mulig blir involvert i en refleksjonsprosess. På sitt møte i mars 2012 vedtok Kirkerådet å sende ut dette refleksjonsdokumentet om kirkeordning.

Vi anbefaler at menighetsråd og fellesråd tar refleksjonsdokumentet opp som sak på ett eller flere møter. Dokumentet inviterer alle til å gi innspill og tilbakemelding til Kirkerådet. For at Kirkerådet kan skaffe seg oversikt over innspillene, ber vi om at disse sendes inn på denne nettadressen: <https://response.questback.com/kirken/kirkeordning/>

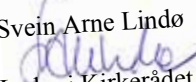
På <http://www.kirken.no/kirkeordning> finner dere utredninger om kirkeordning, lenke til nedlasting av dette refleksjonsdokumentet og lenke til skjemaet for tilbakemelding.

Sammendrag av innspillene blir lagt ut på <http://www.kirken.no/kirkeordning>. Det vil også bli laget et sammendrag av svarene til Kirkemøtet 2013 og Kirkerådet vil bruke materialet i det videre arbeid med kirkeordning.

Kirkerådet ønsker dere lykke til med spennende samtaler og håper flest mulig vil sende sine innspill på ovennevnte lenke. Fristen er 1. desember.

Oslo, 1. juni 2012

Med vennlig hilsen

Svein Arne Lindø

Leder i Kirkerådet

Jens-Petter Johnsen

Direktør i Kirkerådet

Innledning

Den norske kirke står overfor store utfordringer. Relasjonen mellom staten og kirken er i endring.

I et bredt forlik kalt kirkeforliket, vedtok Stortinget i april 2008 å endre Grunnloven på viktige områder som berører kirken. Først og fremst fører grunnlovsendringene til at staten ikke lenger skal være konfesjonsbundet – staten skal selv ikke lenger ha en «offentlig religion».

§§ 2 og 16 i «gammel» grunnlov

Gr. § 2.

Alle Indvaanere af Riget have fri Religionsøvelse.
Den evangelisk-lutherske Religion forbliver Statens offentlige Religion. De Indvaanere, der bekjende sig til den, ere forpligtede til at opdrage deres Børn i samme.

Gr. § 16

Kongen anordner al offentlig Kirke- og Gudstjeneste, alle Møder og Forsamlinger om Religionssager, og paaser, at Religionens offentlige Lærere følge de dem foreskrevne Normer.

§§ 2 og 16 i «ny» grunnlov

Gr. § 2.

Værdigrundlaget forbliver vor kristne og humanistiske Arv. Denne Grundlov skal sikre Demokrati, Retsstat og Menneskerettighetene.

Gr. § 16

Alle Indvaanere af Riget have fri Religionsøvelse. Den norske Kirke, en evangelisk-luthersk Kirke, forbliver Norges Folkekirke og understøttes som saadan af Staten. Nærmere Bestemmelser om dens Ordning fastsættes ved lov. Alle Tros- og Livssynssamfund skal understøttes paa lige Linje.

Disse endringene skjedde våren 2012 og er en viktig milepæl i Den norske kirkes historie.

For staten medfører dette at statens særskilte kirkestyre avvikles. Det skal ikke lenger avholdes «kirkelig statsråd». Det vil ikke være krav om medlemskap i Den norske kirke for statsråder. Staten skal ikke lenger drive religiøs virksomhet, men understøtte Den norske kirke som folkekirke, og andre tros- og livssynssamfunn på linje med den.

Den norske kirke vil etter dette måtte forholde seg til en konfesjonsfri stat. For kirken medfører dette i første omgang at biskoper og proster ikke lenger skal utnevnes av regjeringen (kirkelig statsråd), men tilsettes av kirkelige organer. De nødvendige endringer i kirkeloven på disse punktene ble foretatt samtidig med grunnlovsendringene våren 2012.

Grunnlovsendringene innebærer etter hvert også at den statlige styringen av kirken opphører. Kirken blir med dette mer selvstendig, og kan fastsette sine egne ordninger og styre sin egen virksomhet. For kirken gjelder det å være forberedt på disse endringene og finne de organisatoriske løsninger som løser kirkens oppgaver på beste måte.

Kirken bør i tillegg gjøre endringer for å utnytte ressursene bedre, slik at strukturen på best mulig måte tjener evangeliet og menighetene.

Bakgrunn og problemstillinger

Kirkemøtet har ved flere anledninger tatt til orde for at kirkeordningen må endres. Likebehandling mellom Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn innebærer at beslutningsmyndighet må flyttes fra Storting og regjering til kirkelige myndigheter. I 2011 vedtok Kirkemøtet at:

- Den norske kirke må forankres i en kortfattet rammelov vedtatt av Stortinget.
- Den norske kirke må bli eget rettssubjekt.
- Kirkemøtet må få myndighet til å fastsette kirkeordningen.
- Kirkemøtet må få myndighet til å vedta kirkelige regelverk.
- Arbeidsgiveransvaret for prester, proster og biskoper må overføres til kirkelige organer.
- Kirkerådet og bispedømmerådene må ikke lenger være statlige forvaltningsorganer.

En mer selvstendig kirke åpner et rom for videre utvikling av kirkeordningen. Dette kan også medføre endringer for lokale og regionale organer.

Ordet «kirkeordning» brukes her om regler for kirkelig organisering gitt av kirkelige organer (Kirkemøtet) til forskjell fra kirkelov som er vedtatt av Stortinget.

Endringene i forholdet mellom staten og kirken gjennom endringene av Grunnloven i mai 2012, ligger til grunn når Den norske kirke nå skal arbeide fram en ny kirkeordning.

1. Hensikt med refleksjon og innspill

Hensikten med dette heftet er å igangsette en bred refleksjon i menigheter, kirkelige organer og kirkelige organisasjoner om fremtidig kirkeordning. Heftet skal danne grunnlag for en drøfting av viktige temaer innen kirkelig organisering. Arbeid med kirkeordning skal skje i en bred og åpen prosess hvor det gis god anledning til å komme med innspill til Kirkerådets videre arbeid. Noen utvalgte kirkesamfunn vil også inviteres til å gi innspill.

Stortinget og regjeringen har den avgjørende myndighet til å vedta endringer i kirkeloven som regulerer Den norske kirke. Kirkemøtet har i dag ikke myndighet til å fastsette regler for kirkens ordning. For å komme dit må kirkeloven endres en gang etter utløpet av avtaleperioden for kirkeforliket i 2013.

Det er imidlertid innarbeidet praksis at Storting og regjering er lydhøre for kirkelige organers synspunkter på egen organisering. Kirkerådet forventer at det vil være bred kontakt med Stortinget og regjeringen om kirkelig organisering i årene som kommer.

Fra statens side er det lagt opp til at den videre utviklingen av Den norske kirkes ordninger skal skje skrittvis, (se eventuelt Stortingsmelding nr. 17 (2008) på www.kirken.no/kirkeordning). En framtidig kirkeordning skal *verken avgjøres* eller *fastsettes* nå.

Når avtaleperioden for Stortingets kirkeforlik utløper, bør imidlertid kirken ha gjort seg noen tanker om veien videre. Kirkerådet legger opp til at Kirkemøtet våren 2013 kan fatte et foreløpig vedtak om hvordan kirkeordningen kan og bør utvikles i årene framover. Det vil særlig bli lagt vekt på hva Stortinget kan vedta i en rammelov, og hva som bør være Kirkemøtets oppgave å vedta.

Det vil senere komme høringer både om forslag til ny kirkelov og om konkrete og konsekvensutredede forslag til kirkeordning. Dette er likevel en viktig anledning til å sette seg inn i de aktuelle problemstillingene, og den gir mulighet til å påvirke retningen på det videre arbeid.

Heftet du nå holder i hendene inneholder stoff til refleksjon og konkrete spørsmålsstillinger. Kirkerådet ønsker primært tilbakemeldinger på spørsmålene, men det er også mulig å gjennomføre drøfting uten å

besvare spørsmålene. Innspill blir lagt ut på nettstedet www.kirken.no og et sammendrag av innspillene tas med i sak til Kirkemøtet 2013 og senere utredninger.

2. Bakgrunn og litt historie

Den norske kirkes organisasjon og struktur har utviklet seg gradvis. De siste hundre årene har Den norske kirke vært opptatt av lekfolkets rolle og oppbyggingen av kirkens styringsorganer.

Menighetsrådene ble etablert i 1920, bispedømmerådene i 1933, Kirkerådet i 1969, Kirkemøtet i 1984 og kirkelig fellesråd ble lovfestet i 1996. Dette er organer som kirken arbeidet for å få på plass i mange år inntil de ble opprettet av Stortinget. Kirkeloven av 1996 medførte en betydelig selvstendigjøring av soknet i forhold til kommunen.

Kirkens organisering og forholdet til staten har vært utredet en rekke ganger fra 1970-tallet og fram til i dag, og det har vært gjennomført flere brede høringer:

- I 1970 oppnevnte Stortinget et utvalg for å vurdere det statskirkelige systemet i sin helhet. NOU 1975:30 *Stat og kirke* foreslo en overgang til en selvstyrt folkekirke, men et flertall av høringsinstansene ønsket fortsatt å beholde statskirken.
- I 1980 kom Stortingsmeldingen om *Stat og kirke*. Den ble etterfulgt av reformer som sikret kirken større grad av selvstyre. Lovendringer gjorde at Kirkemøtet ble

Stortinget gjorde kirkehistoriske grunnlovsendringer 21. mai 2012 da de paragrafene som omhandler forholdet mellom kirke og stat ble endret.

etablert (1984), og at tilsettingsmyndigheten for prester ble lagt til bispedømmerådet (1989).

- NOU 1989:7 *Den lokale kirkes ordning* utredet forholdene på det lokale nivået og førte til ny kirkelov og gravferdslov i 1996. Kirkelig fellesråd ble lovfestet i alle kommuner.
- Kirkerådet oppnevnte i 1998 et utvalg ledet av Trond Bakkevig til å utrede forholdet mellom staten og kirken. *Utredningen Samme kirke – ny ordning* kom i 2002 og var gjenstand for bred høring. Konklusjonen fra utredningen var at staten måtte føre en aktivt støttende religionspolitikk og legge til rette for en likestilling mellom trossamfunn. En ny kirkeordning måtte medføre et nytt rettsgrunnlag for Den norske kirke med tydelig selvstendighet i sitt forhold til staten.
- Gjønnnesutvalget, oppnevnt av regjeringen i 2003, la fram utredningen NOU 2006:3 *Staten og Den norske kirke*. Her ble flere av konklusjonene i Bakkevig-utredningen fulgt opp. Formålet med utredningen var å gi grunnlag for å vurdere hvorvidt statskirkeordningen skulle videreføres, reformeres eller avvikles. Utvalgets flertall gikk inn for at gjeldende statskirkeordning burde oppheves, men at kirken fortsatt skulle ha en viss tilknytning til staten gjennom bestemmelser i en egen kirkelov.
- Våren 2008 leverte det såkalte Demokratiutvalget innstillingen *Styrket demokrati i Den norske kirke*. Utvalget, som var nedsatt av Kultur- og kirkedepartementet i samarbeid med Kirkerådet, leverte viktige premisser til det som senere er kjent som «kirkeforliket».
- Kirkeforliket var inntatt i St.meld. nr 17 (2007–2008) *Staten og Den norske kirke*. Dette er en politisk avtale som har konsekvenser for forholdet mellom staten og Den norske kirke og er omtalt i innledningen i dette heftet.
- I 2010 nedsatte Kirkerådets direktør en arbeidsgruppe for å legge fram utkast til hvordan en kirkeordning (regeltekst gitt av Kirkemøtet) kan se ut etter utløpet av Kirkeforliket (2013). Arbeidsgruppen utredet blant annet flere mulige modeller for kirkens organisering. Utredningen *Kjent inventar i nytt hus (2011)* har vært gjenstand for en rekke åpne møter og innspill.

Arbeidsgruppen har levert et forslag til fullstendig kirkeordning. Arbeidet utgjør et viktig ressursmateriale for den videre prosessen.

Det foreligger også annet ressursmateriale, blant annet fra KA, *Fremtidig organisering av arbeidsgiveransvaret i kirken* (2008), fra Presteforeningen, *Ledelse i folkekirken* (2011), og Andreas Aarflot og John Egil Bergems bok *Mot en selvstendig folkekirke* (2007). KA har i tillegg utgitt ressursheftet *Framtidig kirkeordning – med særlig fokus på den lokale kirke* (2012).

De nyere utredningene som er omtalt her, er tilgjengelige via nettstedet www.kirken.no/kirkeordning.

3. Hva kirken er og gjør

Ordet *kirke* rommer mange forskjellige perspektiver. Det kan være betegnelsen på en lokal sammenslutning av kristne, og for en organisasjon som utad representeres av de ansatte og frivillige. Noen assosierer kanskje kirke med statsmakten og maktstrukturene i samfunnet, mens andre igjen forbinder ordet kirke mest med en bygning. Uansett hva man først og fremst legger i ordet, er kirken knyttet til kristen tro: den er til på grunn av troen på Jesus Kristus, og bidrar til at denne troen formidles og videreføres.

En kristen kirke kan være organisert på mange ulike måter. Kirken lever dessuten under svært forskjellige rammebetingelser i ulike land. Måten Den norske kirke er organisert på fram til i dag har historiske grunner. Kirken har siden kristendommen ble landets offisielle religion, sett på seg selv som en nasjonal, landsdekkende kirke. Både før og etter reformasjonen i Norge så kirken seg selv

som den ene norske kirken, som har bevart sin identitet gjennom forvaltning av *Ord og Sakrament*.

I ordningene som har preget kirken, har bispedømmene og de historiske bispesetene spilt en grunnleggende rolle for kirkens organisering, og for kirkens tilknytning til styringsstrukturene i samfunnet.

Det har imidlertid skjedd mange forandringer, både når det gjelder synet på Den norske kirke som trossamfunn og på forholdet mellom stat og kirke. Den norske kirke er en del av den verdensomspennende kristne kirken. I den nikenske trosbekjennelsen uttrykkes troen på én, hellig, allmenn og apostolisk kirke. Samtidig blir den verdensvide kirke i dag representert av en rekke konfesjoner og kristne trossamfunn, også i Norge. Den norske kirke har sin karakter både som trossamfunn og folkekirke.

Når vi nå arbeider for en ny kirkeordning, må vi ta hensyn til og utgangspunkt i det som er, samtidig som nye tider krever nye ordninger. Tar man hensyn til teologi, kultur, jus og økonomi viser det seg raskt at det er umulig å beskrive de ideelle rammebetingelsene for en kristen kirke. Vi bør se hva og hvem kirken er til for. Kirken består av mennesker som ved dåpen er satt inn i fellesskap med Gud og med hverandre.¹

Gjennom dåpen blir man ikke bare del av Jesu legeme på jord, men får også medlemskapet i kirken. Dåpen er forutsetning for deltakelse ved nattverden.

«Gå derfor og gjør alle folkeslag til disipler: Døp dem til Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn og lær dem å holde alt det jeg har befalt dere» (Matt. 28,19–20a). Dette oppdraget ble gitt til apostlene, og er grunnlaget for kirkens oppdrag i dag. Kjennetegn ved kirken er at den er et fellesskap av alle slags mennesker. Alle er like for Gud, alle har del i den samme nåden og alle får knele ved

¹ Fra uttalelsen *Den norske kirkes identitet og oppdrag*, vedtatt av Kirkemøtet i 2004

Nye satsinger innen trosopplering, som Lys Våken-arrangementene, inspirerer til ny kreativitet i menighetens tilbud til barn og unge. Her fra Vardåsen menighet i Asker.

Den norske kirkes visjon

Kirkens visjonsdokument fra 2008 sier hva Den norske kirke er og ønsker å være. Visjonen gir et bilde av kirken, dens opphav, begrunnelse, selvforståelse og oppdrag. Visjonen skal gi retning til alt arbeid i kirken:

I Kristus, nær livet – en bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke²

Kirken er *bekjennende* ved å dele og gi videre troen på den treenige Gud. Den er *misjonerende* ved å vitne om Jesus Kristus lokalt og globalt sammen med den verdensvide kirke. Kirken er også *tjenende* ved å vise omsorg gjennom nestekjærlighet, inkluderende fellesskap, kamp for rettferdighet og vern om skaperverket. Og kirken er *åpen* ved å utvikle fellesskap som verdsetter mangfold og respekterer ulikheter.

² Fra *Den norske kirkes visjonsdokument 2009–2014*, vedtatt av Kirkemøtet 2008

det samme nattverdbordet. Kirken består av mennesker som bærer med seg ulike erfaringer, sorger og gleder. Som fellesskap er menigheten kalt til å vitne om det håpet og den oppreisningen som ligger i Jesu oppstandelse fra de døde.

Å ha del i kirkens fellesskap er mer enn å være medlem i en forening med en gruppe likesinnede mennesker. Fellesskapet representerer og synliggjør Jesu nærvær blant menneskene, og fordi Jesus er til stede i Ord og sakrament, blir fellesskapet og kirken til.

Kirken står midt i verden, midt i samfunnet. Gjennom kirkens liv, dens forkynnelse og dens vitnesbyrd i ord og handling, kan mennesker få del i et helhetlig møte med den treenige Gud og med hverandre. Evangeliet forkynnes og formidles gjennom ord og handling som et godt budskap om Gud som gir liv og reiser opp.

Visjonsdokumentet inneholder også en rekke forpliktende, retningsgivende og motiverende formuleringer av hva vi vil gjøre sammen. En av disse er: «Sammen vil vi skape tjenlige strukturer og ordninger som gjør kirken i stand til å oppfylle sitt oppdrag og sin tjeneste.»

Man blir medlem av kirken gjennom å bli døpt, enten det skjer som barn eller voksen. Kirken bekrefter og ivaretar alle døpte som fullverdige medlemmer. Det er imidlertid store variasjoner i kirkemedlemmenes forhold til kristen tro og deres deltakelse og engasjement i kirkens liv. Kirken vil legge til rette for at flere kan se gudstjenesten og menighetsfellesskapet som et sted å uttrykke og finne styrke til troen.

Den norske kirkes historie er forbundet med en langvarig statskirkelighet. Kirken har også status som en offentlig institusjon.

Menigheten som kirkens grunnenhet

En kirkes konkrete organisasjon vil alltid være knyttet til tid og sted. Formen til den enkelte menighet vil være «lokal». Kirken har derfor mange ulike former.

Samtidig bekjenner vi at kirken er én, hellig, allmenn og apostolisk. Hele betydningen av disse fire kjennetegnene på den universelle kirken kan bare Gud kjenne fullt ut. Det finnes slik sett alltid en spenning

mellom den fullkomne kirken vi bekjenner og de mange formene kirken kan ha lokalt.

Kirkelovens § 2 sier at: *Soknet er den grunnleggende enhet i Den norske kirke.* I Den augsburgske bekjennelse brukes det et annet språk. Her heter det at *kirken er forsamlingen av de hellige, der evangeliet blir lært rent og sakramentene forvaltet rett.*

I gudstjenesten skjer en kontinuerlig fornyelse av kirken i brytningen mellom tradisjon, samtid og aktuelle utfordringer. Det er herfra vi sendes ut til vitnesbyrd og tjeneste. Derfor må kirkens organisasjon bygges rundt det som skjer i menigheten.³ Dette står ikke i motsetning til, men i sammenheng med at menighetene er knyttet sammen både på regionalt og nasjonalt nivå.

Organisatorisk har dette vært styrt av menighetsrådet i samvirke med prestetjenesten: *Menighetsrådet skal ha sin oppmerksomhet henvendt på alt som kan gjøres for å vekke og nære det kristelige liv i soknet, særlig at Guds ord kan bli rikelig forkynt, syke og døende betjent med det, dømte gis dåpsopplæring, barn og unge samlet om gode formål og legemlig og åndelig nød avhjulpet* (kirkeloven § 9 om menighetsrådets oppgaver). Den lokale menigheten omfatter alle dømte kirkemedlemmer innen et avgrenset område (soknet).

³ Avsnittet er delvis hentet fra *Den norske kirkes identitet og oppdrag*

Gudstjenestelivet er menighetens sentrale virksomhet. Her fra en konfirmasjonsgudstjeneste i Bragernes kirke i Drammen.

Menigheten har oppgaver i soknet, samtidig som den er det lokale uttrykket for en universell kirke.

Ulike tjenester i kirken

Den lutherske læren om *det allmenne prestedømmet* (1. Pet.2) gir alle døpte ansvar for menighetens liv. Alle de døpte er med på å gjøre kirken til en levende kirke. Dette gjelder både lokalt, regionalt og nasjonalt. I en kristen menighet er det mange oppgaver. Vigsling til særskilt tjeneste i kirken har røtter tilbake til urkirken. I vår kirke vigsles medarbeidere til diakon, kantor, kateket, prest og biskop. Vigsling er et uttrykk for de aktuelle tjenestenes særskilte ansvarsområde. Ved å være forskjellige kan de utfylle hverandre og tilsammen tjene de virksomheter som springer ut av menigheten. Disse tjenestene som det vigsles til, har kirken definert på følgende måter:

Diakoni er *kirkenes omsorgstjeneste. Den er evangeliet i handling og uttrykkes gjennom nestekjærlighet, inkluderende fellesskap, vern om skaperverket og kamp for rettferdighet* (Plan for diakoni 2008).

Kirkens undervisningstjeneste har som formål *å fremme trosopplæringen i menigheten, styrke troen hos alle døpte, gi hjelp til livsmestring og kalle til etterfølgelse* (Tjenesteordning for kateketer § 2).

Kirkemusikkstjenesten har som formål *å gi menigheten et musikalsk uttrykk i gudstjeneste og øvrig menighetsliv* (Tjenesteordning for kantorer § 2).

Presten skal *forvalte Ord og sakrament slik at kristen tro og kristent liv fremmes i menighetene...* (Tjenesteordning for menighetsprester § 2).

4. Kirkemøtets vedtak om arbeid med kirkeordning

Kirkemøtet vedtok i 2007 hovedprinsipper og føringer for utarbeidelse av kirkeordning (*sak KM 8/07*). Vedtaket har ligget til grunn for utredninger og det løpende arbeidet med kirkeordning i regi av Kirkerådet og gjengis i sin helhet nedenfor.

Dette vedtaket er sentralt i arbeidet med ny kirkeordning. Vi mener derfor at det er viktig at dere i refleksjonsprosessen går grundig inn i punktene og samtaler rundt disse.

Vigsling til ulike tjenester er uttrykk for den enkelte tjenestes særskilte ansvarsområde. Diakonien er en slik tjeneste i kirken.

Det foreligger også andre vedtak om konkrete enkeltspørsmål til kirkeordning. I sak KM 8/05 gikk Kirkemøtet inn for felles arbeidsgiveransvar og tre forvaltningsnivåer med demokratisk valgte organer. Disse vedtakene ligger som forutsetninger for dette refleksjonsdokumentet. (Se de neste to sidene)

Avstemning på Kirkemøtet.

Spørsmål til samtale:

Drøft visjonen for Den norske kirke og hvilke konsekvenser denne bør ha (jf 2).

Drøft menighetens plass i kirkens organisasjon.

Drøft hvordan samvirket mellom de valgte organer og prestetjenesten bør utformes innenfor en demokratisk oppbygd beslutningsstruktur.

Hovedprinsipper og føringer for en ny kirkeordning – vedtatt av Kirkemøtet 2007 (sak KM 8/07).

1. Den norske kirkes **læregrunnlag** videreføres. Dette er Den hellige Skrift, sammenfattet i den apostoliske, nikenske og athanasianske trosbekjennelse, samt i den uforandrede augsburgske konfesjon av 1530 og Luthers lille katekisme.
2. Den norske kirke skal være en bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke.
3. Kirkeordningen må formulere **kirkens oppgave**, som omfatter forkynnelse av evangeliet og forvaltning av sakramentene i gudstjenestefeiring og kirkelige handlinger (dåp, konfirmasjon, ekteskapsinngåelse og begravelse), trosopplæring, sjelesorg, diakoni, kirkemusikk, misjon og kirkelig kulturarbeid. Dette er oppgaver som må løses lokalt. Den øvrige kirkelige struktur skal støtte opp om lokalmenighetens løsning av disse oppgavene, ivareta tilsyn og samordning, og ivareta Den norske kirkes kontakter med andre kirker og tros- og livssynssamfunn.
4. **Dåpen** skal være eneste medlemskriterium. Alle medlemsrettigheter og plikter har dette som utgangspunkt.
5. Kirken skal ha **en særskilt tjeneste** (den ordinerte tjeneste) med ord og sakrament, og andre tjenester som bidrar til å utføre kirkens oppgave.

Drøft på hvilken måte kirkeordningen kan legge til rette for «en demokratisk beslutningsstruktur» (jf 6).

Drøft på hvilken måte kirkeordningen kan legge til rette for

– «en dynamisk videreutvikling av kirkens liv» (jf 11)

– «medlemmenes engasjement og deltagelse» (jf 12)

Hvilke forutsetninger er viktige for å ivareta dette?

Drøft hva som skal til for at kirken kan være landsdekkende, nærværende og tilgjengelig (jf 14).

....

og gi rom for mangfold med hensyn til tradisjoner, kultur og teologi (jf 15).

6. Kirken skal ha en **demokratisk** oppbygd beslutningsstruktur.
7. Kirkeordningen skal avklare ansvar og oppgaver for de ulike organer, nivåer og tjenester og legge til rette for samvirke mellom tjenestelinjen i den ordinerte tjeneste og rådene, og mellom lokale, regionale og sentrale organer.
8. Kirkeordningen må sikre at all kirkelig prioritering tar utgangspunkt i **den lokale menighetens behov**. Den lokale virksomheten er livsnerven i kirken.
9. Kirkeordningen må understreke og styrke **soknenes betydning** og innflytelse i hele kirkens organisasjon. Soknet er grunnenheten i kirken. Soknet skal fortsatt være selvstendig rettssubjekt og eier av kirkebygg. Denne organisasjonsstrukturen skal sikre kirkelig nærvær og kirkebygg i alle landets lokalsamfunn.
10. Kirkeordningen skal sikre kontinuitet i kirkens forhold til dens medlemmer, lokalsamfunn og storsamfunn.
11. Kirkeordningen skal legge til rette for en dynamisk videreutvikling av kirkens liv i møte med et samfunn og en kultur i endring.
12. Kirkeordningen skal fastsette strukturer og beslutningsprosedyrer som tjener til at Den norske kirke kan utføre sitt oppdrag, og legge til rette for medlemmenes engasjement og deltagelse.
13. Kirkeordningen skal også bidra til å bevare og styrke enheten mellom dem som tilhører Den norske kirke, mellom menigheter, bispedømmer og Den norske kirke som helhet, og med hele den verdensvide kirken.
14. Kirken skal være **landsdekkende**, nærværende og tilgjengelig for alle sine medlemmer.
15. Kirken skal gi rom for et **mangfold** med hensyn til tradisjoner, kultur og teologi og ulike grader av trosengasjement og deltagelse.
16. Kirken har et særskilt ansvar for å ivareta samisk kirkeliv som en nødvendig og likeverdig del av Den norske kirke. Dette begrunnes i samenes sterke historiske tilknytning til Den norske kirke, samt i samenes status som urfolk i Norge.
17. Videre utforming av Kirkeordningen skal foregå som en bred og **åpen prosess**.

5. Noen tema som angår kirkens ordning

Som innledning til spørsmålsstillingene trekkes det her fram noen utvalgte tema og problemstillinger.

Lokal organisering

Etter kirkeloven er det i dag to lovfestede organer for soknet, menighetsrådet og kirkelig fellesråd. Der det er flere sokn i kommunen er kirkelig fellesråd et obligatorisk samarbeidsorgan for soknene. I kommuner med ett sokn har menighetsrådet også fellesrådsfunksjonene. Dette organet har myndighet til å fatte beslutninger i økonomiske og administrative spørsmål, jf. kirkelovens § 14. Menighetsrådet har beslutningsmyndighet i spørsmål som har med det kristelige liv i soknet å gjøre, jf. kirkelovens § 9, og er soknets primære organ.

Kirkelig fellesråd har to funksjoner på vegne av soknet: både å være organ for hvert enkelt sokn

og å være samarbeidsorgan for alle soknene innen kommunen. Alle menighetsråd er derfor representert i fellesrådet. Kirkelig fellesråd skal ivareta administrative og økonomiske oppgaver på vegne av soknet, ivareta soknenes interesser overfor kommunen og har ansvaret for kirkene, kirkegårdene og som arbeidsgiver for soknets tilsatte.

I dagens ordning opptrer både fellesråd og menighetsråd på vegne av soknet.

En alternativ lokal organisering kan være at soknet har ett primært styringsorgan, menighetsrådet, som i utgangspunktet kan forvalte all myndighet på vegne av soknet. Der soknet ikke er i stand til å ivareta soknets oppgaver på egen hånd, må soknet søke samarbeid med andre sokn om oppgaveløsning og forvaltning. Soknene kan da velge å etablere et samarbeidsorgan (samme funksjon som dagens fellesråd) for å ivareta det man skal samarbeide om. Her kan soknene i fellesskap komme fram til hvilke samarbeidsenheter som er mest hensiktsmessig ut fra en lokal vurdering, eventuelt etter kriterier fastsatt i en kirkeordning. Enten kirkeordningen

fastsetter om det skal være to organer for soknet, eller om soknene selv skal bestemme dette, aktualiserer dette følgende spørsmål: hvilken myndighet og hvilke oppgaver bør ligge i den enkelte menighet (det vil si hos menighetsrådet) og hva bør/kan ivaretas av et samarbeidsorgan for flere sokn?

Et annet alternativ kan være å vurdere endring av soknestørrelser for å legge til rette for større og mer robuste lokale enheter for eksempel relatert til et visst antall ansatte eller et bestemt ressursnivå. Hva som er «robust» og hvilke kriterier som kan regulere størrelse på sokn er viktige spørsmål. Det er til nå ikke utarbeidet kriterier for soknestørrelser og det er store variasjoner mellom soknene i dag.

Et utviklingsarbeid som har pågått de senere årene er organisert samarbeid og sammenslåing av fellesråd. En rekke steder har en gjennom økt samarbeid lyktes i å styrke fellesrådets oppgaveløsning, bedre kvalitet i tjenester og fått en mer robust organisering. Et eksempel på sammenslåing av fire fellesråd finner vi i Midtre Namdal prosti i Nidaros.

Menighetens forhold til kommune og lokalsamfunn

Dette heftet legger til grunn en finansiering av kirken over kommune- og statsbudsjett i tråd med dagens lovgivning. Hvordan kirken finansieres vil kunne ha stor innvirkning på organisering, men det legges ikke opp til endring av dette nå.

Norske menigheter er nært knyttet til lokalsamfunnet, og den lokale kirken har en spesiell plass i mange menneskers liv. Norske kommuner er pålagt ved lov å finansiere Den norske kirke lokalt. Det er kommunale bevilgninger som sikrer vedlikehold og drift av kirkebygg og den virksomheten som foregår i soknene i kommunen. Disse er ikke basert på beregninger eller nærmere kriterier, men på blant annet fellesrådets og kommunens vurdering av situasjon og behov, kommunens økonomiske situasjon og prioritering av kirkelige formål. Derfor sitter en representant for kommunen i kirkelig fellesråd. Et viktig spørsmål i arbeidet med kirkeordning er hvilken formell kontakt soknene kan ha med kommunen med sikte på å fremme de kirkelige behov forut for kommunal budsjettbehandling. Hvor nødvendig er et organ på kommunenivå for kirken?

Gravferdsvirksomheten gjelder alle - uansett religion og livssyn.

Den lokale kirken har ikke bare *kirkelige* oppgaver. Den har også andre *offentlige* oppgaver, blant annet ansvaret for gravferdsvirksomheten. Dette er virksomhet som gjelder alle borgere – uansett tro, livssyn eller religion. Kirkelig fellesråd har i dag ansvaret for over 2000 gravplasser og over 1000 tilsatte arbeider med gravferdsforvaltning.

Kirker og gravplasser har vært nært knyttet sammen i de tusen årene kristen tro har preget landet. Mange fellesråd har valgt å samarbeide tett med kommunen når det gjelder drift av gravplassene. Mange kirkelige tilsatte har kombinasjonsstillinger knyttet til drift av både kirkebygg og gravplass.

Forholdet mellom kirken og lokalsamfunnet har betydning for hvordan kirken bør organiseres i framtiden. I kommuner med flere sokn ser kommunene det som naturlig og ønskelig å kunne forholde seg til soknene samlet.

Menighetenes forhold til regionale organer

I dagens kirkelov omtales Prostiråd og Bispedømmerråd som regionale kirkelige organer.

Prostiråd er et frivillig organ som menighetsrådene i et prosti kan opprette for å behandle saker som er felles for prostiet, jf. kirkeloven § 22.

I dag leder prosten prestedtjenesten innen prostiet og det finnes 106 prostier i Den norske kirke. Utredningen «Kjent inventar i nytt hus» (2011) gikk inn for å utvikle prostiene til et fremtidig forvaltningsnivå.

Bispedømmerrådet skal ha sin oppmerksomhet henvendt på alt som kan gjøres for å vekke og nære det kristelige liv i menighetene, og det skal fremme samarbeidet mellom de enkelte menighetsråd og andre lokale arbeidsgrupper innen bispedømmet (kirkeloven § 23).

Bispedømmerrådet tilsetter i dag prester og fordeler statlige tilskudd til blant annet særskilte stillinger (diakoner og kateketer). Bispedømmerrådet gjør også vedtak om sammenslåing eller regulering av sokn og er godkjenning- og klageinstans for en del saker innen kirkelig forvaltning. I tillegg kommer oppgaver knyttet til biskopens tjeneste.

Kirkemøtet gikk i 2005, sak KM 8/05, inn for at «en fremtidig kirkeordning bør ha tre forvaltningsnivåer med demokratisk valgte organer». Kirkemøtet ba videre om at det blir utformet et organ på mellomnivået som skal «balansere den lokale tilhørighet med mulighet for strategisk samordning og forvaltningsmessig kompetanse». En viktig vurdering vil være hvilket organ dette skal være og hvilke oppgaver det regionale organ skal ha i Den norske kirke.

Menighetenes forhold til Kirkemøtet

Utviklingen i forholdet mellom stat og kirke aktualiserer spørsmålet om de sentrale kirkelige organenes oppgaver og rolle. Hva skal være Den norske kirkes oppgaver på nasjonalt nivå? Hvordan kan Kirkemøtet best støtte menighetenes arbeid? Kirkemøtet fastsetter i dag blant annet liturgier og retningsgivende planer for diakoni, undervisning, kirkemusikk og økumenikk. Kirkemøtet fastsetter også kvalifikasjonskrav og tjenesteordninger for særskilte stillinger.

I dag er også kirkedepartementet en del av et nasjonalt kirkestyre. Når relasjonen mellom stat og kirke endres vil oppgaver og myndighet som tidligere har ligget i

55 av de 77 lekfolks-delegatene til Kirkemøtet/ bispedømmerådene ble valgt direkte av kirkemedlemmene ved Kirkevalget i september 2011.

*Menighetsrådet i Strusshamn
menighet på Askøy.*

kirkedepartementet overføres til kirkelige organer, ved Kirkemøte og Kirkeråd.

Fram til i dag har Kirkemøtets myndighet dels vært fastlagt i kirke-loven, dels i delegasjon fra Kongens myndighetsområde, for eksempel myndighet til å fastsette liturgier. Samtidig henter Kirkemøtet også myndighet fra menighetene og medlemmene gjennom valgene.

Et av spørsmålene framover vil være i hvor stor grad menighetene gjennom valgordninger skal ha innflytelse på beslutninger som fattes i Kirkemøtet og hvilken myndighet Kirkemøtet skal ha for arbeid i soknene.

Embete og råd

Den norske kirke har en organisering med fordeling av myndighet mellom de som har ansvar for Ord og sakrament (embete/prestene) og folkevalgte rådsorganer der også prestene og biskopene er representert.

Forståelsen av «embete og råd-modellen» ble utformet av Kirkemøtet i 1984 og 1988. Modellen kan karakteriseres ved stikkordene *selvstendighet* og *samvirke*.

- Siden prestatjenestens virksomhet og de valgte organers virksomhet i dag er to *selvstendige* virksomheter, arbeider de *selvstendig* på grunnlag av hvert sitt mandat og oppgave. Det er en uttalt målsetting at disse to virksomhetene skal samarbeide – og begrepet *samvirke* kan brukes om dette samarbeidet. (Nåværende kirkeordning bruker begrepet «samordning»).
- Siden prestene og biskopene er medlemmer av folkevalgte organer, består de folkevalgte organ av den

kompetanse som lekfolk, prester og tilsatte til sammen representerer. Om dette samarbeidet innen de valgte organer bruker Kirkemøtet i 1984 og 1988 begrepet *samvirke*. Dette er altså et *samvirke* om de oppgaver de valgte organer er tillagt.

Kirkelig styring og lederskap fremstår altså i et *samvirke* mellom dem som representerer menighetens leke medlemmer og dem som er ordinert til tjenesten med Ord og sakrament.

Kirkemøtet mener at *samvirket* mellom embete og råd må ivaretas i en fremtidig ordning hvor prester og andre tilsatte har felles arbeidsgiver. Dette gir noen utfordringer. Ett spørsmål er hvordan tjenesten med Ord og sakrament skal ivaretas i en ny kirkeordning: skal kirkeordningen fortsatt legge til rette for et selvstendig ansvar for prestatjenesten uten at alle sider ved denne tjenesten innordnes i rådene? Eller kan tjenestens selvstendighet sikres innenfor og underlagt et kirkelig demokratisk styresett ved rådene?

Ledelse

Løsningen av kirkens oppgaver krever ledelse. Nåværende kirkeordning har en todelt ledelse. Det følger av at virksomheten er todelt.

- Tjenesten med Ord og sakrament (prestatjenesten) utgjør en selvstendig virksomhet. Biskopen leder prestatjenesten i bispedømmet, prosten leder prestatjenesten i prostiet og soknepresten leder prestatjenesten i soknene. Tjenesten med Ord og

sakrament kan ikke avgrenses til å gjelde ledelse innenfor *en del av* organisasjonen. Tjenesten innebærer også en selvstendig ledelse i *hele* kirken begrunnet i tjenestens karakter. Dette formuleres slik i tjenesteordning for menighetsprester: *I forvaltningen av Ord og sakrament utøver alle menighetsprester et pastoralt lederansvar og bidrar til strategisk og åndelig ledelse i og av menigheten.* Tilsvarende kan uttrykkes om prostens ledelse regionalt og biskopens lederskap i bispedømmet og på landsbasis.

- De valgte kirkelige organer utgjør *også* en selvstendig virksomhet og utøver kirkelig lederskap i kraft av sitt mandat. Prest og biskop er medlem av organet (jf. omtalen ovenfor om Embete og råd). Daglig ledelse ivaretas av daglig leder på vegne av vedkommende styringsorgan – slik det er vanlig i en organisasjon. Daglig leder har overordnet faglig og administrativt ansvar for de tilsatte.

Grunnleggende spørsmål i den lokale kirke vil være: Hvilken form for ledelse trenger menigheten? Hvem leder hva og hvor mange ledere trenger vi? Hvordan kan ledelse føre til «*en dynamisk videreutvikling av kirkens liv*» og «*medlemmenes engasjement og deltagelse*» – slik Kirkemøtet 2007 formulerte det (sak KM 8/07, pkt. 11 og 12)? Dette aktualiserer både *hvem* som leder og *hvordan* det ledes.

Ledelse i dag utøves på flere områder:

- menighetsrådet som leder av kristelig virksomhet i soknet og kirkelig fellesråd som kirkelig samarbeidsorgan for soknene (kirkeovens §§ 9 og 14),
- kateketen som «leder av menighetens undervisningstjeneste med ansvar for å rekruttere, utruste og veilede frivillige medarbeidere» (tjenesteordningens § 2),
- diakonen som «leder av menighetens diakonitjeneste med ansvar for å rekruttere, utruste og veilede frivillige medarbeidere» (tjenesteordningens § 2),
- kirkemusikeren som «leder av menighetens kirkemusikalske virksomhet med ansvar for å forvalte og gjøre levende tradisjonelle og nye kirkemusikalske verdier ...» (tjenesteordningens § 2),
- menighetspresten som «i forvaltningen av Ord og sakrament utøver ... et pastoralt lederansvar og bidrar

En hovedutfordring i kirkelig ledelse er forholdet mellom valgte organers ledelse og den ledelse som følger av prestatjenesten.

til strategisk og åndelig ledelse i og av menigheten» (tjenesteordningens § 10),

- kirke-/menighetsforvalter som daglig leder for menighetens virksomhet,
- kirkevergen som arbeidsgiver for ansatte i soknet/soknene, med ansvar for budsjettprosesser, vedlikehold av kirkebygg, gravferdsvirksomhet og andre oppgaver lagt til fellesrådet.

En hovedutfordring i kirkelig ledelse vil også være forholdet mellom valgte organers ledelse og den ledelse som følger av tjenesten med ord og sakrament. Dette besvares ikke med et *enten – eller*, men snarere *både – og*. Grunnlovsendringene vil særlig aktualisere følgende utfordring: skal prestatjenesten og de valgte organer fortsatt være to selvstendige virksomheter, eller skal disse avvikles og erstattes av én virksomhet?

Tilsyn

Kirkeordningen inneholder i dag både

- et *kongregasjonalistisk* element som vektlegger den enkelte menighets selvstendighet,
- et *synodalt* element som vektlegger at valgte utsendinger utgjør et kirkemøte og representerer hele kirkesamfunnet og
- et *episkopalt* element som gjelder det kirkelige tilsynsembete eller biskop.

Vår kirkeordning er et uttrykk for balansen mellom disse elementene.

Biskopens tilsynsmyndighet er en viktig del av kirkens ordning. Tilsyn er i kirkeordningen definert slik i tjenesteordning for biskoper § 1:

Biskopen skal gjennom forkynnelse og sakramentforvaltning ta vare på den apostoliske lære etter Guds ord og vår kirkes bekjennelse, fremme og bevare enheten i Guds kirke og rettlede og oppmuntre bispedømmets menigheter, kirkelig tilsatte og øvrige medarbeidere. For å ivareta dette tilsynsansvar kan biskopen gi råd og veiledning, og også gi bindende pålegg vedrørende presters og andre kirkelig tilsattes tjenesteutøvelse.

Biskopen ser til at prestene forvalter sakramentene, forkynner og selv lever i overensstemmelse med den kristne tro, slik den er uttrykt i vår kirkes bekjennelse og ordninger, og at også andre som er vigslet til tjeneste i kirken virker og lever i samsvar med vigslingens formaning og løfte.

Biskopen fører tilsyn med at de kirkelige råd i bispedømmet utfører sitt arbeid i lojalitet med den evangelisk-lutherske lære.

I tillegg til å utøve tilsyn, fastsetter tjenesteordningens § 2 at biskopen også har arbeidsgiverfunksjoner overfor prestene:

Biskopen er den øverste leder av prestetjenesten i bispedømmet...

Som følge av at bispedømmerådet er tillagt ansvaret for å tilsette prester, har biskopen også en viktig funksjon ved tilsetting av prester. Grunnen til dette er at biskopen *både* er medlem av bispedømmerådet *og* at bispedømmerådet ikke er vedtaksfør uten at biskopen er til stede.

Tilsynet er hjemlet i tjenesteordning for biskoper § 1. Her omtales blant annet:

- biskopens teologiske grunnlag,
- at tilsynet skal innrettes mot hele kirken,
- at tilsynet er både en arbeidsform og en særskilt myndighet.

Biskopene skal også godkjenne lokale trosopplæringsplaner og vurdere dem i relasjon til nasjonalt vedtatt plan.

Et viktig hensyn i kirkeordningen vil være å legge forholdene til rette for biskopens utøvelse av tilsyn. Det er redegjort for dette i utredningen *Kjent inventar i nytt hus. Hefte 2*. Alle spørsmål som der er drøftet, tas ikke opp i denne omgang. Utformingen av biskopens tilsynsansvar slik det i dag står i gjeldende tjenesteordning, er heller ikke noe som skal drøftes her. Men *ett spørsmål* vil det være viktig å få tilbakemelding på, og det er hvorvidt biskopens tilsynsmyndighet skal kombineres med arbeidsgiverfunksjoner. I dag fører biskopen tilsyn med

alle tilsatte i vigslede stillinger, men det er kun overfor prestene biskopen er arbeidsgiver.

Kirkelig ansatte og kirken som arbeidsgiver

De viktigste arbeidsgiverfunksjonene er ansvaret med å lede, fordele arbeid, kontrollere, rett til å tilsette og si opp arbeidstakere, oppfølging av arbeidstid og arbeidsmiljø med videre.

Kirkemøtet gikk i 2005 inn for at det skal være et felles arbeidsgiveransvar i en framtidig kirkeordning.

Siden Den norske kirke i dag er bygget opp med to selvstendige virksomheter – prestetjenestens og valgte organers virksomhet – er det også to typer arbeidsgivere, det som i kirken kalles *de to arbeidsgiverlinjene*:

1. *Staten* er arbeidsgiver for prestene (og de tilsatte i de kirkelige organene regionalt og sentralt). Tilsettingsmyndigheten for prestene er lagt til bispedømmerådet i egenskap av regionalt statsorgan. Biskopen leder prestetjenesten i egenskap av statlig

embetsmann. Arbeidsgiveransvaret utøves på basis av *statlig* hovedavtale og tariffavtale.

2. *Kirkelig fellesråd* (eller menighetsrådet) er arbeidsgiver for soknets tilsatte. Tilsettingsmyndighet er lagt til kirkelig fellesråd som organ for rettssubjektet soknet. Kirkevergen leder på vegne av kirkelig fellesråd. De tilsatte skal utføre enten oppgaver som er tillagt menighetsrådet (kirkelovens § 9) eller kirkelig fellesråd (kirkelovens § 14). Arbeidsgiveransvaret utøves på basis av *kirkelig* hovedavtale og hovedtariffavtale. Disse inngås i dag i medhold av kirkelovens § 34 av KA – Kirkelig interesse- og arbeidsgiverorganisasjon på vegne av soknet.

Dersom et felles arbeidsgiveransvar skal innføres, må det etableres nye ordninger. Dette reiser en rekke problemstillinger: på hvilket nivå i kirkeorganisasjonen skal et felles arbeidsgiveransvar ivaretas? Skal tilsettingsmyndighet for ulike grupper ansatte i kirken ivaretas av annet organ enn det som ivaretar arbeidsgiveransvaret?

Refleksjon

Debatt

Innspill

2012

2013

Regjeringen og Stortinget

Grunnlovsendringer.
Endringer i kirkeloven.

Behandler sak om ny ordning for kirkevalg.

Kirkelige organer

Evaluering demokratireformen.
Refleksjonsprosess om ny kirkeordning.

Kirkemøtet behandler forslag til ny kirkeordning og valgordning.

En mulig tidslinje

Kirkerådet ser for seg følgende mulige tidslinje for videre arbeid med kirkeordning.

2012

Evaluering av demokratireformen
Grunnlovsendringer – kirkelig statsråd avvikles
Endringer i kirkeoven: tilsetting av proster og biskoper v/ kirkelig organ
Kirkemøtet vedtar ordning for tilsetting av biskop
Kirkemøtet vedtar ordning for tilsetting av prost
Refleksjon og mulighet for innspill om framtidig kirkeordning
Regjeringen presenterer utredning om statlig tros- og livssynspolitikk

2013

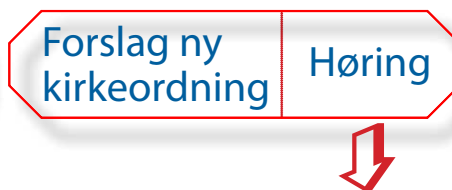
Kirkemøtet behandler sak om kirkeordning
Kirkemøtet behandler sak om kirkelig valgordning.
Stortinget behandler sak om kirkevalg.
Storingsvalg.

2014

Kirkemøtet vedtar ny/revidert valgordning foran Kirkevalget 2015.

2014 – 2015 – 2016

Utarbeiding av forslag til kirkeordning
Stortinget endrer kirkeoven slik at Kirkemøtet får myndighet til å fastsette kirkeordning
Innplassering av overordnet ansvar for prestedtjenesten
Høringer om konkret forslag til kirkeordning – ny myndighetsfordeling / organisasjonsstruktur
Kirkeordning fastsettes – med eventuelt ny organisasjonsstruktur. Revisjon av øvrig regelverk.

2014 -

Regjeringen og Stortinget

Stortingsmelding om ny kirkelov.

Høring om ny kirkelov.

Stortinget vedtar ny kirkelov.

Kirkelige organer

Kirkemøtet vedtar uttalelse om forslag til ny kirkelov.

Kirkerådet sender utkast til kirkeordning på høring.

Kirkemøtet vedtar ny kirkeordning.

Spørsmål

Bare via denne nettadressen kan innspill til en framtidig kirkeordning sendes til Kirkerådet.

<https://response.questback.com/kirken/kirkeordning/>

Det er stilt en rekke spørsmål, med stor åpenhet for kommentarer i tekstfelter.

Nedenfor er spørsmålene gjengitt slik at medlemmer i menighetsråd, kirkelig fellesråd og andre kan forberede seg til drøftingen av hvordan man ønsker å benytte muligheten for tilbakemelding.

Før det stilles spørsmål om tematikken, blir respondenten bedt om å oppgi

- hvem det svares på vegne av,
- størrelsen på menigheten (antall medlemmer),
- antall ansatte i soknet,
- om refleksjonsdokumentet er drøftet en eller flere ganger i menighetsrådet/fellesrådet.

Kjennetegn på en god kirkeordning

Bakgrunnen for dette spørsmålet finner dere i kapittel 3 og 4, s 8-11

- **-5- Hvordan kan kirkeordningen støtte opp om menighetens oppgaver? Formuler kort inntil tre moment. Disse bør ikke handle om økonomiske behov.**
- **-6- Hvor stor betydning mener dere at spørsmålet om organiseringen av kirken lokalt har for kirkens framtid?**
 - Svært liten betydning
 - Liten betydning
 - Stor betydning
 - Svært stor betydning
 - Vet ikke

Vurdering av dagens ordning

- **-7- Hvilke sider ved dagens ordning bidrar til å fremme eller hemme menighetsrådets oppgaver? Formuler inntil tre momenter for og mot.**
- **-8- Hvilke sider ved dagens ordning bidrar til å fremme eller hemme fellesrådets oppgaver? Formuler inntil tre momenter for og mot.**
- **-9- Hvilke sider ved dagens ordning bidrar til å fremme eller hemme bispedømmerådets oppgaver? Formuler inntil tre momenter for og mot.**

Lokal organisering (jf. s 14)

- **-10- Menighetene er i dag representert av to organ, menighetsråd og fellesråd. Hvilke erfaringer har dere med dette? Angi gjerne både positive og negative erfaringer.**
- **-11- Hvis det skal være to organer i framtiden, hvordan skal arbeidsdelingen mellom disse være?**

- **-12- Bør sokn slås sammen, slik at soknene kan bli mer robuste enheter?**
Ja
Nei
Vet ikke
Hvis ja, hva bør i så fall være grunner til sammenslåing?

(for menighetsråd):

- **-13- Er deres eget sokn passe stort?**
Ja
Nei
Vet ikke
- **Har dere ytterligere kommentarer til størrelsen på deres eget sokn?**
- **-14- Mener dere fellestråd bør slås sammen?**
Ja
Nei
Vet ikke
- **Har dere ytterligere kommentarer til sammenslåing av fellestråd?**

Menighetens forhold til kommunen og lokalsamfunnet (jf. s 15)

- **-15- Hvor viktig er det å ha et kirkelig organ på kommunenivå, tilsvarende dagens fellestråd?**
Ikke viktig
Litt viktig
Ganske viktig
Svært viktig
Vet ikke
- **-16- Hvordan bør forholdet til kommunen ivaretas?**
Via et fellestråd for alle sokn i kommunen
Via et prostiråd som enten dekker flere kommuner eller er en del av en storkommune
Direkte fra menighetsråd til kommunen
Vet ikke
- **-17- Det skal fortsatt være et nivå mellom menigheten og Kirkemøtet.
Hva bør mellomnivået være?**
Et organ på bispedømmenivå
Et organ på prostinivå
Organer på fellestrådsnivå
Vet ikke

- 18- Hvilket organ bør ivareta følgende oppgaver? Flere alternativ er mulig.

	Prest	Biskop	Menighetsråd	Fellesråd	Prostiråd	Bispedømmeråd	Kirkemøtet	Vet ikke
Vedta budsjett/årsplan for menigheten	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Godkjenne lokale diakoni-, kirkemusikk- og trosopplæringsplaner og lokal grunnordning for gudstjenesten	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vedta nedlegging av kirkebygg	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ansvar for gravferdsforvaltning	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Servicekontor/spørsmål fra publikum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Gjøre vedtak om opprettelse av nye sokn og sammenslåing av sokn	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ivareta kontakt med kommunen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tilsetting av ansatte som ikke er vigslet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tilsetting av vigslede ansatte	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tilsetting av prest	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

	Prest	Biskop	Menighetsråd	Fellesråd	Prostiråd	Bispedømmeråd	Kirkemøtet	Vet ikke
Tilsetting av samarbeidsstillinger mellom flere sokn	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Faglig veiledning innen diakoni, undervisning, kirkemusikk mm	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Overordnet arbeidsgiveransvar for ansatte (rettslig)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ledelse av ansatte som ikke er vigslet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ledelse av prest	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Drift av gravlund	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Utforming av gravlund	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Utforming av kirkebygg	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Om finansieringsordninger: fordele sentrale midler	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Om finansieringsordninger: fordele kommunale midler	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Ledelse (jf. s 17-18)

- -19- Hva kjennetegner god ledelse i menigheten? Beskriv inntil tre kjennetegn.
- -20- Beskriv kort inntil tre utfordringer dere har innen ledelse.

Arbeidsgiveransvar/tilsyn (jf. s 19-20)

- -21- Mener dere biskopens tilsynsmyndighet skal kombineres med arbeidsgiverfunksjoner?

Ja

Nei

Vet ikke

Hvis ja, hvem bør eventuelt biskopen ha arbeidsgiveransvar for?

Alle vigslede ansatte

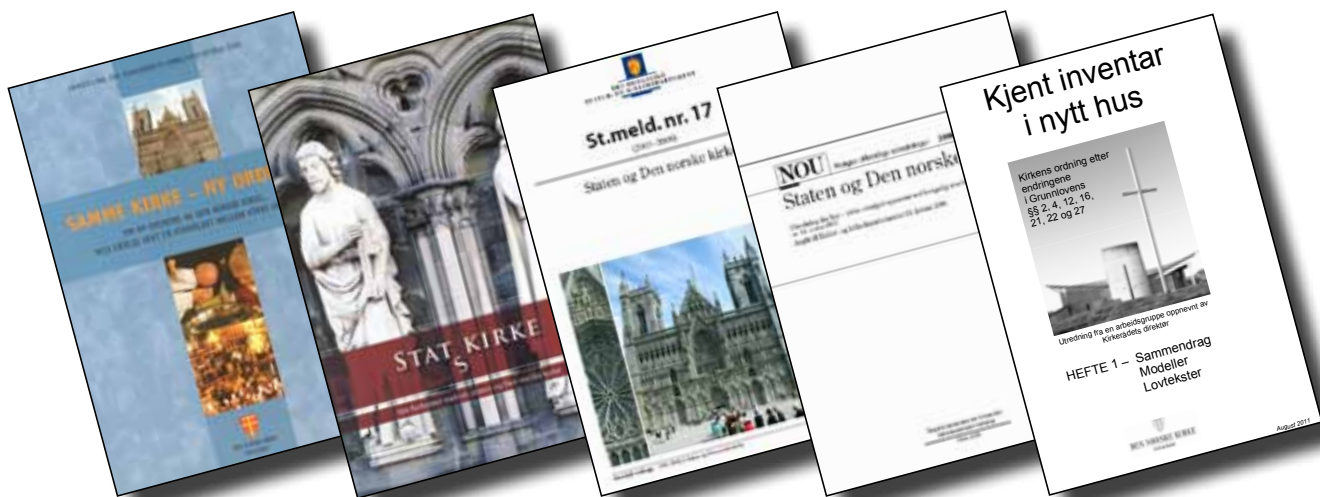
Kun for prestene

Alle ansatte

Vet ikke

Bare via denne nettadressen kan innspill til en framtidig kirkeordning sendes til Kirkerådet:

<https://response.questback.com/kirken/kirkeordning/>

De nyere utredningene som er omtalt i dette heftet, er tilgjengelige via nettstedet www.kirken.no/kirkeordning.

Vedlegg

Den politiske avtalen som ble inngått mellom alle partier på Stortinget 10. april 2008 (“kirkeforliket”).

Avtalepartene, Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, har inngått følgende avtale.

Alle dens punkter gjelder ut stortingsperioden 2009 – 2013.

Alle punkter i denne avtalen henger sammen og består av en helhet.

Nødvendige utredninger, lovforberedelser og lovteknisk gjennomgang som følger av avtalen gjennomføres så snart som mulig.

Endringer kan kun gjøres om alle avtalepartnerne er enige om det.

Denne avtale er ikke til hinder for at partiene i merknader i komitéinnstillingen gir uttrykk for sine primærstandpunkter, eller at representanter fremmer primære grunnlovsforslag.

1. Utnevning av biskoper og proster, demokratireform

Avtalepartene er enige om at det igangsettes en prosess hvor partenes felles mål er at utnevning av biskoper og proster overføres fra kirkelig statsråd til kirkelig organ som kirkemøte eller bispedømmeråd.

I samarbeid med Den norske kirke skal det gjennomføres en demokratireform, slik også Kirken har tatt til orde for, slik at kirkens organer får en sterkere demokratisk legitimitet og forankring hos kirkemedlemmene. Reformen gjennomføres med utgangspunkt i Bakkevigutvalgets innstilling. Reformen skal inneholde etablering av reelle valgmuligheter, økt bruk av direktevalg og kirkevalg samtidig med offentlige valg. Det bør gjennomføres forsøk med ulike ordninger som evalueres i samarbeid med kirkens organer, før Stortinget vedtar endelig ordning for valg til Kirkemøtet og Bispedømmeråd. Det legges til grunn at en tilfredsstillende demokratireform ut fra overnevnte forhold, er gjennomført i Den norske kirke i løpet av 2011.

2. Kirkelig statsråd og kirkeordning

Når prosessen i punkt 1 er gjennomført, vil det ikke lenger være behov for vedtak i kirkelig statsråd. Grl. § 12 annet ledd og § 27 annet ledd kan derved oppheves.

Partene er enige om at bl.a. følgende vesentlige elementer i statskirkeordningen skal videreføres:

1. Den norske kirke skal ha særskilt forankring i Grunnloven, jmf, ny § 16.
2. Den norske kirkes organisering og virksomhet skal fortsatt reguleres ved en egen kirkelov, uten at kirken defineres som eget rettssubjekt.
3. Staten skal fortsatt lønne og ivareta arbeidsgiveransvaret for biskoper, proster, prester og andre som tilsettes i kirkelige stillinger av regionale og sentrale kirkelige organer, dvs. at disse fortsatt skal være statstjenestemenn.
4. Den regionale og sentrale kirkelige administrasjonen skal fortsatt være en del av statsforvaltningen.
5. Forvaltningsloven og offentlighetsloven skal fortsatt gjelde for lovbestemte kirkelige organer.
6. Staten skal fortsatt sørge for at kommunene har lovbestemt plikt til å finansiere den lokale kirkes virksomhet.
7. Den kommunale representasjonen i kirkelig fellesråd videreføres som i dag.

3. Grunnlovsendringer:

Når prosessen i punkt 1 er gjennomført, gjøres følgende endringer i grunnloven:

- Grl. § 2 endres til: «*Værdigrundlaget forbliver vor kristne og humanistiske Arv. Denne Grundlov skal sikre Demokrati, Retsstat og Menneskerettighederne.*»
- Grl. § 4 endres til: «*Kongen skal stedse bekjende sig til den evangelisk-lutherske Religion.*»

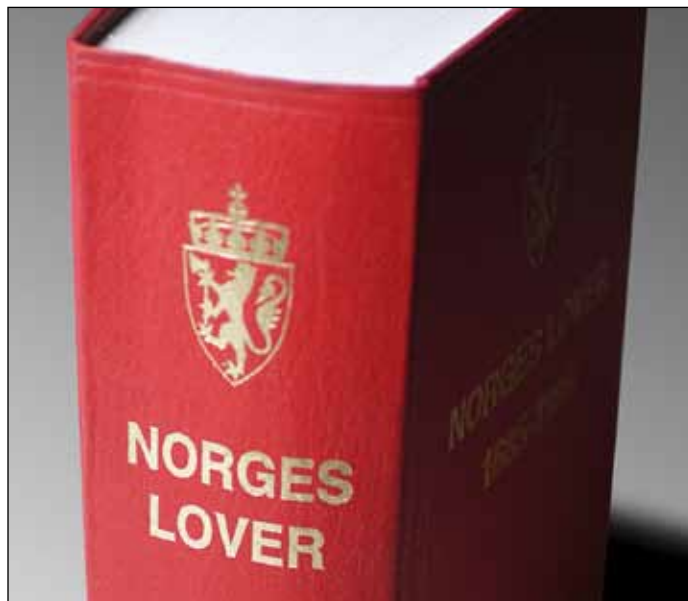
- Grl. § 16 endres til: *«Alle Indvaanere af Riget have fri Religionsøvelse. Den norske Kirke, en evangelisk-luthersk kirke, forbliver Norges Folkekirke og understøttes som saadan af Staten. Nærmere Bestemmelser om dens Ordning fastsættes ved Lov. Alle Tros- og Livssynssamfund skal understøttes paa lige Linje.»*
- Grl. §§ 21 og 22 «geistlige» tas ut.
- Grl. § 12, annet ledd: oppheves
- Grl. § 27, annet ledd: oppheves
- Kapittel A endres til: Om Statsformen
- Kapittel B endres til: Om den udøvende Magt, Kongen og den kongelige Familie og om Religionen.

4. Finansiering

Dagens finansieringsordninger for Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn videreføres. Det innebærer blant annet at det ikke innføres medlemsavgift i Den norske kirke.

5. Gravferdsforvaltning

Dagens lovgivning på området videreføres. Samtidig gjøres det tilpasninger som ivaretar minoritetene.

6. Livssynsnøytrale seremonier

Det skal igangsettes en utredning med sikte på lovfesting av et kommunalt ansvar for at livssynsnøytrale seremonirom finnes til bruk ved gravferd og ved ekteskapsinngåelse. Utredningen skal blant annet utrede spørsmålet om finansiering.

© Kirkerådet, 2012

Sendt til alle menighetsråd, kirkelige fellesråd og kirkelige organisasjoner og institusjoner i juni 2012

Sats og layout: Torgeir Ulshagen.

Trykk: BK grafisk - opplag: 12.000 eks. (bokmål) - 3.200 eks. (nynorsk)

Bilder: Omslagsbildene av kirker landet rundt er hentet fra www.kirkesøk.no,

side 7, foto: Stortinget,

side 8 fra venstre, foto: Ragnar Albertsen, Kirkerådet,

side 9, foto: Thea Haavet,

side 10, foto: Sveinung Bråthen,

side 11, foto: Annar Bjørgli,

side 12 og 14, foto: Kirkerådet,

side 15, foto: Kai Myhre, KA,

side 17, foto: Askøy kirkelige fellesråd,

side 18, foto: Sveinung Bråthen,

side 19, foto: Asker menighet.

Bestill flere eks. fra: Kirkerådets materiellekspedisjon, Postboks 799 Sentrum, 0107 Oslo.

[materieell@kirken.no](mailto:materiell@kirken.no) - tlf.: 23 08 12 00

Heftet foreligger også på nynorsk - (ISBN 978-82-7545-112-3)

ISBN 978-82-7545-111-6

Hensikten med dette heftet er å bidra til en bred refleksjon blant menigheter, kirkelige organer og kirkelige organisasjoner om fremtidig kirkeordning. Hefte danner grunnlag for en drøfting av viktige temaer innen kirkelig organisering.

Arbeidet med kirkeordning skal skje i en bred og åpen prosess hvor det gis god anledning til å komme med innspill til Kirkerådets videre arbeid.

ISBN 978-82-7545-111-6

